

# การสำรวจองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในฐานข้อมูลเว่ยผู้ ของจีน: กรณีศึกษาบทความช่วงปี 1989–2012\*

ศิริวรรณ วรรณชัยยศ

ภาควิชาภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

## บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ความรู้ไทยที่ศึกษาในประเทศจีน โดยสำรวจข้อมูลที่ปรากฏในฐานข้อมูลเว่ยผู้ของจีน ศึกษาเฉพาะบทความอันเกี่ยวข้องกับไทยช่วงทศวรรษ 1989–2012 พบว่าในระยะเวลา 23 ปี มีบทความที่นำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับไทยจำนวนทั้งสิ้น 4,685 บทความ จัดแบ่งเป็น 5 หมวดใหญ่ดังนี้ 1. หมวดการจัดการและเศรษฐกิจ 2. หมวดสังคมและวัฒนธรรม 3. หมวดการเมืองการปกครอง 4. หมวดวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ 5. หมวดภาษาและวรรณคดี

จากการศึกษาพบว่าเนื้อหาและรูปแบบในการนำเสนอองค์ความรู้ไทยที่ศึกษาในจีน ได้รับผลกระทบจาก 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านนโยบายระหว่างประเทศ ปัจจัยการลงทุนในภาคเศรษฐกิจ ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และปัจจัยความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างไทยกับจีน ซึ่งเป็นผลจากสถานการณ์การปกครองและนโยบายด้านต่างๆ ของประเทศจีนในแต่ละช่วงเวลา

คำสำคัญ: ไทยศึกษา ประเทศจีน เว่ยผู้

\* บทความนี้เป็นบทความที่ได้จากผลการศึกษาวิจัย “การสำรวจองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในฐานข้อมูลเว่ยผู้ของจีน: กรณีศึกษาบทความ ช่วงปี 1989–2012” ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัยจากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีงบประมาณ 2555

# **A survey on Thai studies knowledge in China “VIP” database: Research from 1989–2012**

**Siriwan Worrachaiyut\*\***

*Department of Chinese, Faculty of Liberal Arts, Thammasat University*

## **Abstract**

This research aims to study Thai studies knowledge in China by surveying information in China’s Weipu “VIP” database. It specifies on articles that is involved with Thailand during 1989–2012. The study shows that in the past 23 years, there are 4,685 articles that present knowledge about Thai studies, divided into 5 sections: Management and Economy, Social and Culture, Politics, Sciences and Technology, and Languages and Literature.

From the study, the content and patterns of Thai studies presentation in China are affected from 4 factors: International Policy, Economic Investment, Social Variation, and Educational Cooperation between Thailand and China which are result of China’s Government Policies in each period.

**Keyword:** Thai studies, China, Weipu

---

\*\* Corresponding author email: siri\_nui@hotmail.com

## บทนำ

การศึกษาเรื่องจีนในไทยนั้นดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง แต่ในช่วงระยะเวลาหลายปีมานี้การศึกษาด้านภาษาจีนและจีนศึกษาในประเทศไทยมีการดำเนินการและพัฒนาไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ดังจะเห็นได้จาก ตำรา บทความ และงานวิจัยที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น ขณะเดียวกันการศึกษาด้านไทยศึกษา หรือ การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับไทยด้านต่างๆ ในประเทศจีนก็มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ทั้งยังมีความหลากหลายในเนื้อหาอีกด้วย จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่าม้งานวิจัยด้านภาษาวรรณกรรม สังคม เศรษฐกิจ การเมือง วิทยาศาสตร์ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าไม่ได้มีแต่เพียงด้านภาษาเท่านั้น การที่มีผู้ศึกษาและเผยแพร่ข้อมูลไทยศึกษาเพิ่มมากขึ้นนั้นแสดงให้เห็นว่าการเดินทางแลกเปลี่ยนของข้อมูลระหว่างสองประเทศเป็นไปอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

ในปัจจุบันยังไม่ม้งานวิจัยชิ้นใดที่ได้รวบรวมฐานองค์ความรู้เหล่านี้และนำเสนอมาก่อน คงเพราะเนื่องด้วยการสำรวจข้อมูลจากฐานข้อมูลเว่ยฝู่ (维普) หรือฐานข้อมูลอื่นของจีนนั้น ผู้วิจัยนอกจากจะต้องเป็นผู้รู้ในด้านข้อมูลแล้ว ยังจำเป็นต้องรู้ภาษาจีนเป็นอย่างดีอีกด้วย ดังนั้นงานวิจัยชิ้นนี้นอกจากจะช่วยสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการแล้วยังถือว่าเป็นงานบุกเบิกในเชิงวิชาการ

ในประเทศจีนแหล่งข้อมูลงานวิจัยหรืองานวิชาการที่สำคัญนอกเหนือจากหนังสือ

และเอกสารในหอสมุดต่างๆ แล้วนั้น แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่สามารถเข้าถึงข้อมูลองค์ความรู้ได้เช่นกัน ในประเทศจีนนอกจากเว็บไซต์ CNKI ซึ่งเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการรวบรวมข้อมูลงานวิจัย งานวิทยานิพนธ์ และบทความแล้วยังมีเว็บไซต์เว่ยฝู่ ซึ่งเป็นฐานข้อมูลสำคัญที่นักวิจัย นักวิชาการชาวจีน หรือแม้แต่นักวิชาการจากทั่วทุกมุมโลกเลือกใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลบทความวิชาการ บทความปริทัศน์ ข่าวสาร เป็นต้น ที่เขียนเป็นภาษาจีน

หลังจากการสำรวจเบื้องต้นจากคำค้นประเทศไทย โดยใช้ภาษาจีน “泰国” ปรากฏบทความวิชาการที่เกี่ยวข้องมากกว่าหมื่นรายการด้วยกัน ซึ่งเผยแพร่ในวารสารวิชาการ และนิตยสารต่างๆ มากมาย จึงเป็นเรื่องน่าศึกษาว่าในระยะเวลากว่า 20 ปีนั้น ประเทศจีนได้ดำเนินการวิจัยไทยศึกษาในด้านใดบ้าง รวมทั้งช่องทางและลักษณะการเผยแพร่นั้น มีทางใดบ้าง

นักวิชาการจีนมีการศึกษาเรื่องไทยมาช้านาน นับวันหัวข้อหรือประเด็นที่ศึกษาก็มีความหลากหลายยิ่งขึ้น จีนในฐานะประเทศที่มีความสำคัญในเวทีโลกให้ความสนใจเรื่องไทยศึกษาถือว่าเป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจอย่างยิ่ง ข้อมูลเหล่านี้ได้ถูกจัดเก็บและศึกษาไว้อย่างมีระบบในฐานข้อมูลเว่ยฝู่ ข้อมูลเหล่านี้เป็นตัวบ่งชี้อย่างชัดเจนว่า จีนยังให้ความสำคัญกับภูมิภาคอาเซียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับไทย

สำหรับเอกสารภาษาจีนมีนักวิชาการ

จีนได้ทำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยไว้ในหลายด้าน ในอดีตนั้นจะมีงานเอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาด้านประวัติศาสตร์ไทย และความสัมพันธ์ไทยจีนซึ่งโดยมากเป็นเชิงรัฐศาสตร์ศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับรัฐ และศึกษาประเทศไทยในฐานะที่มีชาวจีนโพ้นทะเลตั้งถิ่นฐานอยู่จำนวนมาก หลังจากประเทศจีนเปิดประเทศและสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับไทยอย่างเป็นทางการ การเดินทาง แลกเปลี่ยนทางด้านสังคม วัฒนธรรม การศึกษา และเศรษฐกิจทวีจำนวนมากยิ่งขึ้น งานของหม่า หยง (马勇) ในปี 1994 “การศึกษาประวัติศาสตร์ไทยนับแต่ยุคทศวรรษที่ 80”<sup>1</sup> ได้นำเสนอพัฒนาการประวัติศาสตร์ไทยในแต่ละยุคสมัย นำเสนอภูมิหลังกำเนิดชาติไทย การเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์สังคม และการเมืองไทยนับแต่สุโขทัยจนถึงปัจจุบัน ข้อมูลที่ได้นำเสนอได้อ้างถึงบทความหรือผลงานวิชาการที่ศึกษาเกี่ยวกับไทยไว้หลายเรื่องด้วยกัน

หลังจากประเทศจีนเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกอย่างเป็นทางการในปี 2001 แล้วนั้น บทบาทของจีนในเวทีเศรษฐกิจและการเมืองของโลกได้เพิ่มมากขึ้น และเป็นส่วนหนึ่งในการเพิ่มบทบาทของจีนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในภาคเศรษฐกิจ ซึ่งรวมถึง

ไทยด้วย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้มีการศึกษาวิจัยประเทศต่าง ๆ ในลักษณะสำรวจเบื้องต้นเพื่อเป็นข้อมูลในการเข้ามาลงทุนทางการค้าในประเทศไทย งานวิชาการด้านไทยศึกษาเริ่มต้นด้วยนักวิชาการผู้รู้ภาษาไทย เช่น งานของเพี้ย เสี่ยวรู่ย และฟู่ เจิงโหย่ว ผู้เชี่ยวชาญภาษาไทยจากมหาวิทยาลัยปักกิ่งซึ่งเป็นบรรณาธิการหนังสือรวมบทความสัมมนาความสัมพันธ์ไทยจีนเมื่อปี 2002 ที่มหาวิทยาลัยปักกิ่งซึ่งมีบทความด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของไทยจากนักวิชาจีน<sup>2</sup> และงานของหวงกั๋วอัน ซึ่งนำเสนอความสัมพันธ์ของไทยจีนในสมัยราชวงศ์หมิง<sup>3</sup> เป็นต้น ภายหลังจึงขยายวงกว้างสู่แวดวงวิชาชีพอื่น

นับแต่ทศวรรษ 2000 เป็นต้นมา มีนักเรียนไทยเดินทางไปศึกษาต่อที่ประเทศจีนเป็นจำนวนมาก และหลายคนเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยในมหาวิทยาลัยไทยอยู่แล้ว ด้วยเหตุนี้เมื่อมีผู้รู้ภาษาจีนในระดับสูงเพิ่มมากขึ้นและข้อกำหนดของการศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกต้องมีการนำเสนอบทความวิชาการ การที่มีสถานะเป็นอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย จึงทำให้มีงานวิชาการบทความ และวิทยานิพนธ์ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นเป็นจำนวนมาก ขอบเขตและเนื้อหาที่กว้างขวางและหลากหลาย

<sup>1</sup> 马勇 《八十年代以来的泰国史研究》，世界历史 1994(2)，86-94。

<sup>2</sup> 裴晓睿、傅增有 《现代化进程中的中泰关系北京》(2002)

<sup>3</sup> 黄国安 《明代中国与泰国的友好关系》，东南亚纵横 1996(3)，37-40。

หลายชิ้น นักวิชาการไทยที่เขียนบทความและงานวิทยานิพนธ์ภาษาจีนถือเป็นนักวิชาการรุ่นใหม่ที่เปิดประตูไทยศึกษาในจีนให้ตึกตักขึ้น

สำหรับเอกสารภาษาไทยจากการค้นข้อมูลเบื้องต้น การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับไทยศึกษาในไทยสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ ไทยศึกษาในไทยและไทยศึกษาในต่างประเทศ ผลงานวิจัยของฉัตรทิพย์ นาถสุภาและคณะ เรื่อง สถานภาพไทยศึกษา: สำรวจเชิงวิพากษ์ นำเสนอต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ปี พ.ศ. 2541 นั้นเป็นงานที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาวิจัยไทยศึกษาในไทยอย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้ให้ข้อมูลสถานภาพไทยศึกษาเบื้องต้นแล้ว งานชิ้นนี้ยังชี้ให้เห็นพัฒนาการ และแง่มุมในไทยศึกษาในแต่ละยุคสมัยได้ชัดเจน อีกทั้งยังสามารถสะท้อนงานไทยศึกษาในต่างประเทศได้เช่นกัน งานวิจัยของไป๋ ฉุน นักวิชาการชาวจีน ที่นำเสนอต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ในปี พ.ศ. 2545 เรื่อง ไทยศึกษาในจีน เป็นอีกรูปแบบของการศึกษาไทยศึกษาในแง่มุมของการศึกษาทางชนชาติ ซึ่งนำเสนอพัฒนาการการศึกษาเรื่องราวของชนชาติไทในประเทศจีนไว้ได้อย่างสมบูรณ์

สำหรับงานที่เกี่ยวกับจีนจะเป็นงานศึกษาวิจัยจีนศึกษาในไทย โดยงานวิจัยส่วนใหญ่ที่มีในระยะแรกเป็นงานวิจัยจีนศึกษาในไทยเป็นส่วนใหญ่

ในงานวิจัยนี้เป้าหมายคือศึกษาไทยศึกษาในประเทศจีน จากการสำรวจวรรณกรรมเบื้องต้นปรากฏงานที่มีลักษณะใกล้เคียงกับงานวิจัยชิ้นนี้คือ รายงานวิจัยของศิริเพ็ชร ทฤษฎานาวดี และ รายงานวิจัยของสุรสิทธิ์ อมรรณชศักดิ์ เท่านั้น งานวิจัยเรื่องการสำรวจองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในฐานะข้อมูลเว่ยผู้ของจีน: กรณีศึกษาบทความช่วงปี 1989-2012 ฉบับนี้จึงเป็นงานที่มีความพยายามในการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวกับประเทศไทยซึ่งปรากฏอยู่ในฐานข้อมูลประเทศจีน เพื่อวิเคราะห์สถานภาพ พัฒนาการและทิศทางความสนใจที่จีนมีต่อไทยในแง่มุมต่างๆ

งานวิจัยนี้เป็นการสำรวจ รวบรวม และจัดกลุ่มแยกประเภทของข้อมูลไทยศึกษาในจีน จากผลการวิจัยที่ได้รับสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทและหน้าที่ของบทความไทยศึกษาในจีน ซึ่งนอกจากจะทำหน้าที่เป็นข้อมูลเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างกันของทั้งสองประเทศในระยะแรกแล้ว ยังเสริมสร้างความร่วมมือในเชิงวิชาการให้ทวียิ่งขึ้น ข้อมูลงานวิจัยสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยทางด้านไทยศึกษาในจีนแบบเจาะลึก หรือเฉพาะสาขาวิชาต่อไปในอนาคต และอาจเป็นจุดเริ่มต้นของการเผยแพร่องค์ความรู้ และความร่วมมือด้านงานวิชาการไทยศึกษาในจีน และสามารถนำผลศึกษานี้มาใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาทางด้านงานวิจัยของประเทศไทยได้

## วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในประเทศจีน
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เหตุปัจจัยการศึกษาองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในประเทศจีน

## ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้สำรวจข้อมูลด้านไทยศึกษาที่ปรากฏในฐานข้อมูลเว็บบล็อกของจีน โดยศึกษาเฉพาะข้อมูลบทความวิชาการ ปกิณกะ และบทความอื่นๆ อันเกี่ยวข้องกับไทยที่เป็นภาษาจีนช่วงปี 1989-2012<sup>4</sup>

ฐานข้อมูลเว็บบล็อก VIP ใช้ภาษาจีนในการเผยแพร่เป็นหลัก อีกทั้งยังมีปริมาณข้อมูลจำนวนมาก จึงต้องใช้เวลาในการแปลและทำความเข้าใจกับข้อมูลอย่างมาก

ผู้วิจัยเลือกเว็บบล็อกเว็บบล็อก (维普) หรือชื่อ VIP ซึ่งเป็นฐานข้อมูลสำคัญที่นักวิจัย นักวิชาการชาวจีน หรือแม้แต่นักวิชาการจากทั่วทุกมุมโลกเลือกใช้เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลบทความวิชาการ บทความปกิณกะ ข่าวสารที่เขียนเป็นภาษาจีนเป็นฐานข้อมูลในการดำเนินการวิจัย

## วิธีวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาจาก

บทความที่ปรากฏในฐานข้อมูลเว็บบล็อกของจีน

งานวิจัยชิ้นนี้มีขั้นตอนการดำเนินการรวบรวมข้อมูลและวิจัยดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลวิจัยจากเว็บบล็อกเว็บบล็อก จากคำค้น “泰国”
2. หลังจากนั้นดำเนินการคัดลอกข้อมูลที่ค้นหามาเก็บไว้ในไฟล์เอกสารเวิร์ด เพื่อรอการคัดเลือกครั้งที่ 2 เมื่อเสร็จสิ้นขั้นตอนการคัดเลือกแล้ว ดำเนินการจัดหมวดหมู่และแปลชื่อบทความเป็นภาษาไทยต่อไป
3. หลังจากได้ฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยด้านไทยศึกษาแล้วนั้น ดำเนินการคัดเลือกและจัดกลุ่มงานวิจัยให้เป็นหมวดหมู่ต่างๆ
4. ดำเนินการแปลหัวข้อบทความวิชาการจากภาษาจีนให้เป็นภาษาไทย
5. ดำเนินการวิเคราะห์ฐานข้อมูลโดยการนำเสนอข้อมูลเชิงสถิติ
6. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดกลุ่มเป็นหมวดหมู่ตามช่วงระยะเวลา ให้เห็นเหตุปัจจัยต่างๆ ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงองค์ความรู้ในแต่ละช่วงเวลาและนำเสนอบทสรุปงานวิจัย

## ไทยศึกษาในจีน: การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลอันเกี่ยวข้องกับไทยศึกษาที่ปรากฏในฐานข้อมูลเว็บบล็อก ณ เดือนธันวาคม ปี 2012 นั้นมีจำนวนกว่าหนึ่งหมื่นรายการ ในขั้นแรกนั้นผู้วิจัยได้คัดลอกรายชื่อที่ปรากฏลง

<sup>4</sup>ในรายงานการวิจัยฉบับนี้จะใช้คริตศักราช (ค.ศ.) เป็นหลักเพื่อความเป็นเอกภาพ

ในเอกสารเวิร์ด เนื่องจากอาจมีบางข้อมูลที่ให้ คำว่า “泰国” เป็นคำสำคัญ หรือเนื้อหาใน บทความมีการกล่าวถึงประเทศไทย เพื่อให้ ได้ข้อมูลที่ชัดเจนที่สุดจึงดำเนินการคัดกรอง อีกครั้งโดยพิจารณาจากชื่อบทความและ บทความย่อที่ละรายชื่อบทความหากไม่เกี่ยวข้อง ดำเนินการคัดชื่อออก หลังจากนั้นจึงนำข้อมูล เข้าสู่แบบฟอร์มเก็บข้อมูลโดย แยกข้อมูลเป็น ชื่อบทความภาษาจีน ชื่อบทความภาษาไทย ชื่อวารสาร ปีที่ตีพิมพ์ และชื่อผู้เขียนบทความ หลังจากนั้นจึงพิจารณาเนื้อหาบทความแล้วจัด เข้ากลุ่มที่ได้กำหนดไว้

การจำแนกหมวดหมู่บทความในงาน วิจัยผู้เขียนได้อ้างอิงการจัดหมวดหมู่ของฐาน ข้อมูลเว็บบล็อก ซึ่งแบ่งเป็น 8 หมวดหมู่ คือ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และธรรมชาติ วิศวกรรมเทคโนโลยี การเกษตร การแพทย์ และสาธารณสุข การจัดการและเศรษฐกิจ การศึกษา หนังสือปกิณกะ เป็นแนวทางเบื้องต้น แต่เนื่องจากข้อมูลที่ได้รวบรวมนั้นมีจำนวนมาก จึงได้มีการคัดกรองเป็นหมวดใหญ่ในขั้นต้นโดย การแบ่งเป็น 5 หมวดใหญ่ดังนี้

1.) หมวดการจัดการและเศรษฐกิจ โดยมีเนื้อหาครอบคลุมการเงินการลงทุน การตลาด การจัดการบริษัทและสถานประกอบการ อุตสาหกรรม และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ (E)

2.) หมวดสังคมและวัฒนธรรม โดยมีเนื้อหาครอบคลุมวิถีชีวิต ระบบการศึกษา

ประวัติศาสตร์ ปรัชญา วัฒนธรรม ปกิณกะ บ้านเทิง สื่อสารมวลชน (SC)

3.) หมวดการเมืองการปกครอง โดยมี เนื้อหาครอบคลุมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การเมือง ระบบการปกครอง การทหารและความมั่นคง (PR)

4.) หมวดวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมีเนื้อหาครอบคลุมวิทยาศาสตร์ การแพทย์ เทคโนโลยีการเกษตร เทคโนโลยีอุตสาหกรรม (ST)

5.) หมวดภาษาและวรรณคดี โดยมี เนื้อหาครอบคลุมภาษาไทย ภาษาจีน วรรณคดี จีน การศึกษาเปรียบเทียบภาษาไทยจีน (LL)

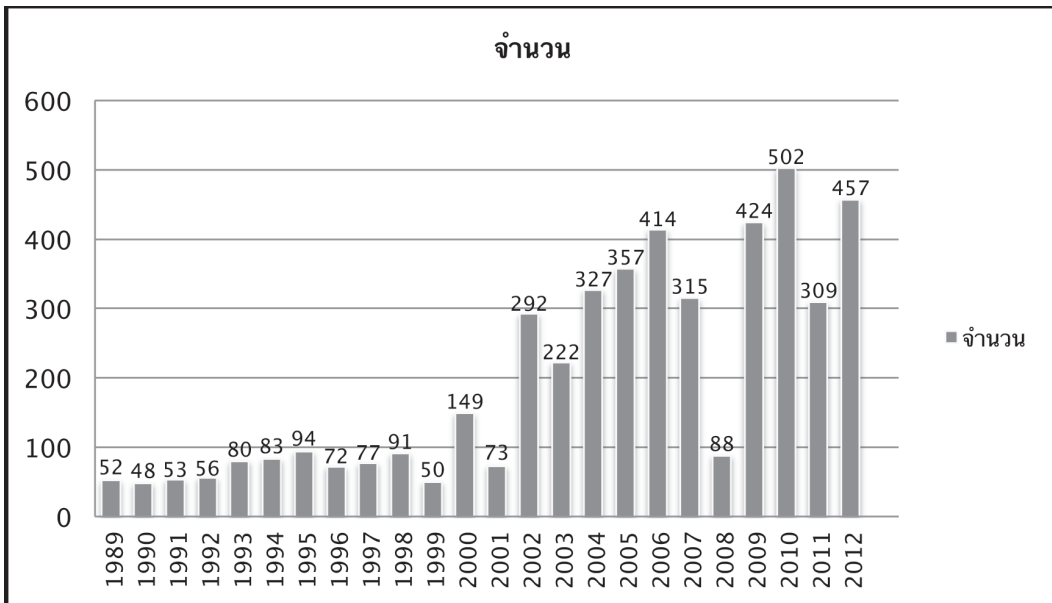
จากการสำรวจบทความที่เกี่ยวข้องกับไทย บนฐานข้อมูลเว็บบล็อก ช่วงระหว่างทศวรรษ 1989 – 2012 โดยการเข้าถึงข้อมูลครั้งสุดท้ายเมื่อเดือน ธันวาคม 2012 โดยใช้คำค้น “泰国” ตาม ขั้นตอนการเก็บข้อมูลที่ได้กล่าวในบทที่ 1 แล้ว นั้นปรากฏจำนวนบทความในช่วงระยะเวลา 23 ปีนั้น ข้อมูลก่อนการคัดกรองมีทั้งหมด 10,870 บทความ และภายหลังจากที่ได้ผ่านการตรวจสอบ คัดกรองแล้วมีทั้งหมด 4,685 บทความ

โดยบทความที่ผ่านการคัดกรองจะต้อง ผ่านหลักเกณฑ์ คือ 1) รายชื่อที่ปรากฏมีความ เกี่ยวข้องกับประเทศไทย 2) เนื้อหานำเสนอ ในข้อมูลประเทศไทยเป็นหลัก 3) เนื้อหาต้องใช้ภาษาจีนในการนำเสนอ 4) เนื้อหาต้องไม่ เป็นการนำเสนอข่าวสารกิจกรรมการส่งเสริม ภาษาจีนของอันปัน<sup>5</sup> ในไทย

<sup>5</sup>สำนักงานส่งเสริมการสอนภาษาจีนแห่งชาติจีน หรือที่รู้จักกันในนาม “อันปัน” (中国国家汉语国际推广领导小组办公室: 简称 “汉办”)

หากรายชื่อบทความที่ปรากฏเมื่อตรวจสอบแล้วไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้างต้น โดยมีลักษณะที่ปรากฏในฐานะส่วนหนึ่งของเนื้อหาร่วมกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคอาเซียน หรือ นำเสนอเป็นลักษณะข่าวความเคลื่อนไหวที่ให้ข้อมูลเพียงแค่ว่า ใคร ทำ อะไร ที่ไหน เท่านั้น โดยไม่มีเนื้อหาที่แนะนำหรือให้ข้อมูลเพิ่มเติมเติมนั้น ผู้วิจัยก็จะตัดรายชื่อเหล่านั้นออกไปจากรายการ รวมทั้งเนื้อหาเป็นลักษณะของข่าวสารข้อมูลกิจกรรมความเคลื่อนไหวของการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยซึ่งจัดโดยหน่วยงานส่งเสริมภาษาจีนของประเทศจีน ผ่านสถาบัน

ขงจื่อในไทยร่วมมือกับภาครัฐหรือสถาบันการศึกษาในไทย ซึ่งอยู่ในหลักเกณฑ์คัดกรองข้อที่ 4 ไม่ถือว่าเป็นการนำเสนอเรื่องราวของประเทศไทย ซึ่งบทความประเภทนี้ปรากฏในฐานข้อมูลตั้งแต่ปี 2003 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ประเทศจีนได้เริ่มก่อตั้งสถาบันขงจื่อในประเทศต่างๆ ทั่วโลกเพื่อทำหน้าที่เผยแพร่ภาษาจีนอย่างเป็นทางการ นำเสนอผ่านวารสารการเรียนการสอนภาษาจีนในต่างประเทศ หรือ 《海外华文教育动态》 มีจำนวนทั้งสิ้น 609 เรื่องด้วยกัน ผู้วิจัยก็จะตัดรายชื่อเหล่านั้นออกไปจากรายการเช่นกัน



แผนภูมิที่ 1 แสดงจำนวนบทความที่ปรากฏบนฐานข้อมูลเวบผู้ช่วงปี 1989-2012

<sup>๑</sup>สถาบันขงจื่อ คือหน่วยงานส่งเสริมเผยแพร่ภาษาจีน ภายใต้การกำกับดูแลของอันทัน



หากพิจารณาจากแผนภูมิที่ 1 แสดงการเพิ่มจำนวนบทความที่ปรากฏบนฐานข้อมูลเวเบผู้ช่วงปี 1989-2012 แล้วจะพบว่า นับแต่ศตวรรษที่ 20 บทความที่เกี่ยวกับไทยนั้นทวีจำนวนมากขึ้นทุกปี อาจจะมีบางช่วงเวลาที่ลดจำนวนลง ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตว่า อาจได้รับปัจจัยภายในประเทศจีน เช่นในปี 2008 ซึ่งเป็นปีที่ประเทศจีนมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้น 2 เหตุการณ์ด้วยกัน คือเหตุการณ์แผ่นดินไหวในมณฑลเสฉวน ในเดือนพฤษภาคม และมหกรรมกีฬาโอลิมปิกปักกิ่งเกมส์ที่เมืองปักกิ่งในเดือนสิงหาคม ทำให้หัวข้อข่าวและสิ่งที่ชาวจีนให้ความสนใจเรื่องราวต่างประเทศจึงลดน้อยลงก็เป็นได้

### 1. ทศวรรษ 1989-1999 ยุคฟื้นฟูสู่กระแสโลกาภิวัตน์

นับแต่สถาปนาจีนใหม่เป็นสาธารณรัฐประชาชนจีน ในปี 1949 ประเทศจีนต้องเผชิญกับปัญหาการเมืองการปกครองในประเทศ และความขัดแย้งในสังคมและวัฒนธรรมมากมาย จนล่วงถึงปลายทศวรรษ 70 สถานการณ์ทางการเมืองได้สงบลง และรัฐบาลจีนได้เดินหน้าปฏิรูปประเทศในทุกด้านอย่างจริงจัง ความร่วมมือกับต่างประเทศในการค้า การลงทุน และเศรษฐกิจเป็นผลส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ในด้านต่างๆ ทั้งอย่างทางการและไม่เป็นทางการ และประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในประเทศที่ได้มีความร่วมมือและแลกเปลี่ยนทั้งด้านเศรษฐกิจ และเทคโนโลยีกับจีนมาอย่างต่อเนื่อง

จากข้อมูลเบื้องต้นรายชื่อบทความที่เกี่ยวกับประเทศไทย ได้ปรากฏอยู่ในฐานข้อมูลเวเบผู้ นับแต่ปี 1989-1999 เป็นระยะเวลา 10 ปี ซึ่งผ่านการคัดกรองแล้วนั้นมีจำนวนถึง 756 บทความ ซึ่งจำแนกตามหมวดหมู่บทความที่กำหนดได้ดังนี้ 1.) หมวดการจัดการและเศรษฐกิจ มีจำนวน 378 เรื่อง 2.) หมวดสังคมและวัฒนธรรม มีจำนวน 70 เรื่อง 3.) หมวดการเมืองการปกครอง มีจำนวน 6 เรื่อง 4.) หมวดวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีจำนวน 301 เรื่อง 5.) หมวดภาษาและวรรณคดี มีจำนวน 1 เรื่อง

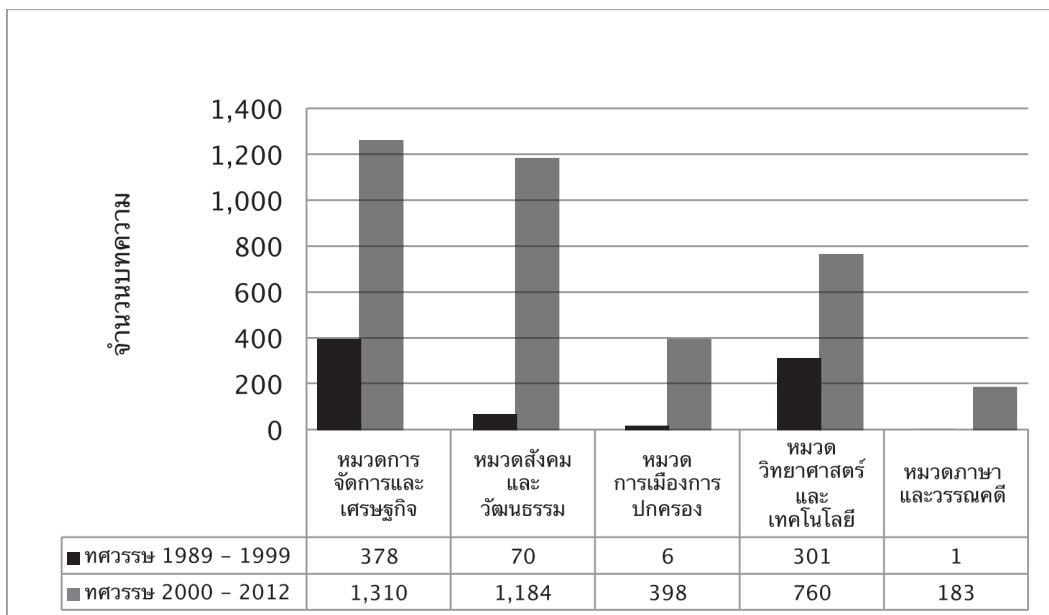
ข้อมูลที่ปรากฏบทความทางด้านเศรษฐกิจมีจำนวนมากที่สุดถึง 378 บทความ รองลงมาคือด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 301 บทความ อันดับที่สามคือด้านสังคมและวัฒนธรรม 70 บทความ ด้านการเมืองการปกครอง และด้านภาษาและวรรณคดีมีจำนวนน้อยมาก จากสถิติข้างต้นตั้งข้อสังเกตได้ว่า สถานการณ์เศรษฐกิจของไทยถือเป็นประเด็นที่จีนให้ความสนใจเป็นอันดับต้น ซึ่งครอบคลุมในด้าน การเงิน การลงทุน การตลาด การจัดการบริษัทและสถานประกอบการ และอุตสาหกรรม เป็นช่วงระยะเวลาก่อนปี 2000 ที่จีนจะเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ต้องศึกษาข้อมูลและเรียนรู้เพื่อเตรียมพร้อม

### 2. ทศวรรษ 2000-2012 ยุคเฟื่องฟูสู่มหาอำนาจของโลก

จากข้อมูลเบื้องต้นรายชื่อบทความ

ที่เกี่ยวกับประเทศไทย ได้ปรากฏอยู่ในฐานข้อมูลเวบผู้ นับแต่ปี 2000-2012 เป็นระยะเวลา 13 ปี ซึ่งผ่านการคัดกรองแล้วนั้น มีจำนวนถึง 3,929 บทความ ซึ่งจำแนกตามหมวดหมู่บทความที่กำหนดได้ดังนี้ 1.) หมวดการจัดการและเศรษฐกิจ มีจำนวน 1,310 เรื่อง 2.) หมวดสังคมและวัฒนธรรม มีจำนวน 1,184 เรื่อง 3.) หมวดการเมืองการปกครอง มีจำนวน 398 เรื่อง 4.) หมวดวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีจำนวน 760 เรื่อง 5.) หมวดภาษาและวรรณคดี มีจำนวน 183 เรื่อง

ข้อมูลที่ปรากฏจำนวนบทความในหมวดของสังคม วัฒนธรรม การเมือง ภาษาและวรรณคดีมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างชัดเจน การรับรู้ข่าวสารหรือการศึกษาองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในจีนไม่ได้ถูกจำกัดแคในด้านที่ภาครัฐต้องการอีกต่อไป และการที่จีนดำเนินนโยบายเปิดประเทศโดยการเดินออกไป มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเรียนรู้สภาพสังคม ประเพณีและวัฒนธรรม รวมถึงภาษาให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น เพื่อลดความเสี่ยงในการลงทุน และเพิ่มความมั่นคงแน่นแฟ้นในความร่วมมือทั้งภาครัฐและภาคเอกชน



แผนภูมิที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนบทความที่เกี่ยวกับไทย

## ภาพรวมองค์ความรู้ไทยศึกษาในช่วงทศวรรษ 1989-2012

การศึกษาด้านไทยศึกษาในประเทศจีนได้เริ่มมีการศึกษาในหัวข้อที่หลากหลาย การพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของจำนวนบทความไทยศึกษาในจีนตามหมวดหมู่ต่างๆ ทำให้เห็นภาพความต้องการและพัฒนาการขององค์ความรู้ไทยศึกษาของจีนในแต่ละช่วงระยะเวลาว่ามีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคมและจะพบว่าความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศได้กลายเป็นเครื่องมือและองค์ประกอบสำคัญในการถ่ายทอด เผยแพร่ความรู้จากวงวิชาการไปสู่สังคมจีนอีกทางหนึ่ง ซึ่งจะขอวิเคราะห์ข้อมูลตามหมวดหมู่ของบทความดังนี้

หมวดการจัดการและเศรษฐกิจ จากข้อมูลที่ปรากฏพบว่าบทความที่เกี่ยวกับไทยศึกษาในหมวดการจัดการและเศรษฐกิจปรากฏอย่างต่อเนื่อง ในช่วงปี 1997-1998 ปรากฏบทความเกี่ยวกับเศรษฐกิจและการลงทุนในไทยเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นผลมาจากสภาพวิกฤตการณ์ทางการเงินเศรษฐกิจการเงินไทย “ต้มยำกุ้ง” เช่นบทความ 动荡中的泰国金融业: 泰国金融危机与当局之对策 กิจการทางการเงินของไทยที่ไม่แน่นอน: วิกฤตทางการเงินของไทยกับมาตรการของรัฐ 《国际金融研究》1997年 第9期 沃纳埃 王春红 หรือ 理论与政策研究金融深化过度: 泰国金融危机成因探析 ศึกษา

ทฤษฎีและนโยบายการเงินเชิงลึก: วิเคราะห์สาเหตุของการเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินในประเทศไทย 《国际金融研究》1998年 第2期 吴元作 เป็นต้น และหลังจากปี 2002 ในการประชุมอาเซียน-จีนที่กัมพูชาในเดือนพฤศจิกายน ซึ่งได้มีการลงนามในกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียน-จีนก็เป็นจุดเริ่มต้นของความร่วมมือด้านการค้าการลงทุนระหว่างสองประเทศส่งผลต่อการเรียนรู้ระหว่างกัน สอดคล้องกับจำนวนบทความที่เพิ่มมากขึ้น เช่นบทความ 澳泰FTA为澳奶制品在泰国开路 การค้าเสรีมาเก๊า-ไทย มาเก๊าบุกเบิกสินค้าประเภทนมในประเทศไทย 《国际市场导刊》2003年第23期 หรือ 去曼谷 开拓东盟市场 เยือนกรุงเทพฯ ประตูลู่ตลาดอาเซียน 《国际广告》2006年第B04期 凯凯 หรือ 泰国橡胶出口过度依赖中国市场 การส่งออกยางพาราไทยพึ่งพาสตลาดจีนมากเกินไป 《化工科技市场》2010年第7期 หรือ 橡胶产业现代化正当时——泰国着手推动天然橡胶产业现代化的启示 อุตสาหกรรมยางพารายุคใหม่--ผลจากการที่ไทยริเริ่มส่งเสริมอุตสาหกรรมผลิตยางพาราธรรมชาติ 《世界热带农业信息》2010年第9期 邢民 เป็นต้น

หมวดสังคมและวัฒนธรรม บทความที่เกี่ยวกับไทยศึกษาในหมวดสังคมและวัฒนธรรมมีจำนวนน้อยมากในช่วงทศวรรษที่ 1980-1990 แต่ได้มาเพิ่มจำนวนสูงขึ้นอย่างชัดเจนหลังศตวรรษที่ 20 สถานการณ์การ

ศึกษาวิจัยเพื่อเรียนรู้วัฒนธรรมต่างประเทศของจีน เป็นไปในลักษณะคู่ขนานกับนโยบายเปิดประเทศ และสภาพสังคมและวิถีชีวิตของคนจีนที่เปลี่ยนไป การเรียนรู้สังคมและวัฒนธรรมไทยในระยะเริ่มต้นเป็นไปในลักษณะเรียนรู้เรื่องทั่วไป วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม และภาษา โดยผ่านบทความที่น่าเสนอในเชิงประวัติศาสตร์ โดยผู้เขียนมักเป็นนักวิชาการหรือผู้ที่รู้ภาษาไทยเป็นผู้ถ่ายทอด ต่อมาเมื่อรัฐบาลกลางของจีนโดยฮั่นป๋ันหน่วยงานที่ทำหน้าที่เผยแพร่ภาษาและวัฒนธรรมจีนได้เริ่มให้ทุนการศึกษา โดยผ่านสถาบันขงจื่อให้นักศึกษาต่างชาติได้เข้ามาศึกษาที่จีน นักศึกษาไทยก็เป็นส่วนหนึ่งที่ได้รับโอกาสนั้น และเป็นตัวกลางในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมอย่างดี รวมถึงการที่ฮั่นป๋ันได้ส่งครูอาสาสมัครสอนภาษาจีนชาวจีน โดยครูเหล่านี้ต้องเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยเพื่อเตรียมตัวก่อนเดินทางมาปฏิบัติงานสอนที่เมืองไทยนั้น ก็เป็นส่วนหนึ่งในการที่ทำให้เรื่องราวเกี่ยวกับไทยทางด้านสังคม ความคิด ความเชื่อ และวิถีไทยอื่นๆ ได้รับการเผยแพร่และถ่ายทอดมากยิ่งขึ้นในจีน เช่น บทความ 黄袍佛国——泰国 ประเทศเมืองพุทธ—ประเทศไทย 《当代广西》2004年 第18期 群通 หรือ 二战后泰国华侨华人社会的变化 การเปลี่ยนแปลงของสังคมคนจีนโพ้นทะเลในประเทศไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 《云南师范大学学报: 哲学社会科学版》2004年 第5期 吴群

李有江 หรือ 泰国高等教育发展历史研究 ผลงานวิจัยเกี่ยวกับวิวัฒนาการการศึกษา ระดับอุดมศึกษาในไทย 《云南师范大学学报: 哲学社会科学版》2002年 第21期 朱卫华 หรือ 高等教育投资战略: 基于泰国学生贷款的案例分析 กลยุทธ์การลงทุนของอุดมศึกษา: วิเคราะห์จากกรณีการกู้ยืมเงินของนักเรียนในประเทศไทย 《教育与经济》2010年 第4期 许长青 หรือ 泰国人妖的辛酸生活 ชีวิตขมขื่นของกระเทยไทย 《报林》2004年 第2期 甄翔 เป็นต้น

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ที่ส่งผลให้วิถีชีวิตของชาวจีนในเมืองใหญ่ซึ่งมีจำนวนมากมาย ได้เข้าถึงสื่อเทคโนโลยีและใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการติดต่อสื่อสารกับโลกภายนอกประเทศ รวมถึงเพื่อความบันเทิงซึ่งเป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้เรื่องราวของไทยได้รับความสนใจอย่างมากในหมู่ชาวจีน สื่อบันเทิงเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่ทำให้เกิดการกระตุ้นให้ชาวจีนอยากรู้จักไทยมากยิ่งขึ้น ในช่วงปี 2002 ได้มีกระแสภาพยนตร์ไทยเรื่อง “รักแห่งสยาม” ในหมู่นักศึกษาชาวจีน ภาพยนตร์ไทยที่ไม่มีนักศึกษารุ่นไหนไม่รู้จัก โดยการรับชมผ่านเว็บไซต์ Youku (优酷)<sup>7</sup> และบอกเล่ากันปากต่อปาก เป็นจุดเริ่มต้นให้มีการเผยแพร่ภาพยนตร์ไทยผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตมากมาย ต่อมาละครไทยเรื่อง “เลือดชัตติยา” และ “สงครามนางฟ้า” ได้

<sup>7</sup>เว็บไซต์ Youku (优酷) เป็นเว็บไซต์รวบรวมคลังวิดีโอขนาดใหญ่ของจีน [www.youku.com](http://www.youku.com)

รับอนุญาตเผยแพร่ที่สถานีโทรทัศน์กลาง  
ช่องละครทีวีหมายเลข 8 (CCTV8) เกิด  
กระแสความนิยมในตัวนักแสดง จนกระทั่ง  
ชั้นเรียนภาษาไทยสำหรับบุคคลทั่วไปได้ถูก  
จุดกระแสขึ้นในเมืองใหญ่ของจีน “กระแสไทย  
T-Wind (泰国风)”<sup>8</sup> ทำให้มีการนำเสนอ  
เรื่องราวเกี่ยวกับไทยอย่างมากมาย รวมถึงการ  
ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับไทยในเชิงวิชาการก็มีเนื้อหา  
ที่หลากหลายศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติ ความคิด  
ความเชื่อและวิถีชีวิตไทยปัจจุบันก็มีจำนวน  
มากขึ้น เช่น บทความ *爱, 让成长的路更  
温暖——评泰国电影《爱在暹罗》“รัก”  
ให้เส้นทางเติบโตยิ่งอบอุ่น—บทวิจารณ์  
ภาพยนตร์ไทย “รักแห่งสยาม” 《北方文学:  
下》2012年 第10期 雷明鉴 หรือ 透视当  
代泰国电影产业的崛起 มุมมองที่ร่วมสมัย  
ในอุตสาหกรรมหนังไทย 《浙江传媒学院学  
报》2012年 第1期 陈晓达 หรือ 泰国电视  
剧走俏中国荧屏 ละครไทยยึดตลาดจอแก้ว  
จีน 《当代电视》2011年 第9期 胡远航  
หรือ 泰国的“慢文明” “วัฒนธรรมใจเย็น”  
ของไทย 《金融队伍建设》2006年 第5期  
王桂华 หรือ 同性恋者不准当和尚 ชายรัก  
ชายไม่อนุญาตให้บวช หรือ 《科学大观园》  
2011年 第24期 于文杰 หรือ 神秘古曼童  
กุมารทองลึกลับ 《看世界》2012年 第12期  
逸琳 เป็นต้น*

หมวดการเมืองการปกครอง จากข้อมูล  
สะท้อนให้เห็นว่าบทความที่เกี่ยวกับไทยศึกษา

ในหมวดการเมืองการปกครอง ซึ่งครอบคลุมถึง  
ด้านความมั่นคงด้วยนั้น ในระยะแรกไม่ปรากฏ  
เลย จนกระทั่งในปี 2001 ได้เกิดการประชุม  
ประจำปีระหว่างกระทรวงกลาโหมทั้งสอง  
ประเทศทำให้มีการปรึกษาหารือสถานการณ์  
ระดับภูมิภาคและโครงการความร่วมมือทาง  
ด้านการทหารระหว่างไทยกับจีนทำให้บทความ  
ในระยะแรกเนื้อหาจะเกี่ยวข้องกับการทหาร  
ยุทธศาสตร์ และการซ้อมรบ ต่อมาเมื่อบทบาท  
การเมืองไทยมีความซับซ้อน มีข้อขัดแย้งกัน  
มากขึ้น ซึ่งส่งผลโดยตรงกับสภาพเศรษฐกิจ  
ของไทย จีนซึ่งเป็นประเทศที่เป็นคู่ค้าคู่ลงทุน  
มีความร่วมมือกับไทยในทุกภาคส่วน จีนจึง  
ให้ความสำคัญและเกาะติดสถานการณ์ทาง  
การเมืองไทยมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้มีบทความ  
เกี่ยวกับการเมืองการปกครองเพิ่มมากขึ้น และ  
เด่นชัดมากหลังเกิดเหตุการณ์รัฐประหารในปี  
2006 เช่น บทความ *泰国政局动荡的背景  
เบื้องหลังเหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมือง  
ของไทย 《国际资料信息》2006年 第4期  
李辉 หรือ 权力的角逐——对泰国政治  
风波的解读 解读อำนาจ—ถอดรหัสความ  
วุ่นวายทางการเมืองของประเทศไทย 《世界  
知识》2006年 第12期 周方治 หรือ 泰国  
“红”“黄”对垒何时休 เมื่อไหร่การเผชิญ  
หน้าของเสือเหลืองและเสือแดงจะยุติลง  
《时事报告》2010年 第5期 周方治 หรือ 从  
泰国政党政治的发展看近年来泰国的乱局  
จากพัฒนาการพรรคการเมืองไทยมองความ*

<sup>8</sup>T-Wind ชื่อเรียก กระแสไทยในสื่อจีนและเอเชีย โดย “T” ย่อมาจาก Thai

วุ่นวายทางการเมืองไทยในปีที่ผ่านมา 《当代世界》2009年 第1期 陈彬 หรือ 泰国人民民主联盟与街头政治 พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยกับการเมืองบนท้องถนน 《天津支部生活》2009年 第2期 郭道久 หรือ “泰式民主” 的困境 ภาวะที่กล้ำกลืนของประชาธิปไตยแบบไทย 《南方人物周刊》2009年 第16期 赵灵敏 เป็นต้น

หมวดวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระยะแรกที่จีนดำเนินนโยบายสี่สมัย การสร้างความทันสมัยในสาขาเกษตรกรรม เพื่อเป้าหมายในการเพิ่มผลผลิตและขยายกำลังผลิตของเกษตรกรรมภายในประเทศ การสร้างความทันสมัยในอุตสาหกรรมก็เพื่อการขยายกำลังผลิตของโครงการขนาดใหญ่ในอุตสาหกรรมเหล็ก เหมืองถ่านหิน โรงกลั่นน้ำมัน โรงแยกก๊าซ โรงงานผลิตไฟฟ้า การก่อสร้างท่าเรือ สิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องเรียนรู้เทคโนโลยีจากต่างประเทศ ซึ่งเทคโนโลยีทางการเกษตรและอุตสาหกรรมของไทยก็เป็นหนึ่งในสิ่งที่จีนต้องการเรียนรู้ สะท้อนให้เห็นว่าในระยะเริ่มต้นความสัมพันธ์ไทยจีน การทำความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และวิชาการ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเพิ่มพูนมิตรภาพระหว่างประชาชนทั้งสองประเทศและเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และวิชาการทั้งสองประเทศให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ส่งผลให้มีบทความที่นำเสนอเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆ ของไทยมากมาย ไม่ว่าจะเป็นด้านเทคโนโลยีการเกษตร การพัฒนาเทคโนโลยีทางทะเล

วิทยาศาสตร์การแพทย์ โดยระยะแรกเป็นลักษณะของการนำเสนอบทความเป็นภาษาจีน เช่น 泰国在半干旱地区种植橡胶 การปลูกยางพาราในเขตกึ่งร้อนของไทย 《云南热作科技》1992年 第2期 Krisa. S 许成文 หรือ 泰国的锡 แร่ดีบุกในประเทศไทย 《国外锡工业》1989年 第3期 张廷敏 หรือ 泰国石油化工与橡胶工业概况 สภาพอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและอุตสาหกรรมยางพาราของไทย โดยสังเขป 《南化技术情报》1990年 第2期 姚水良 หรือ 泰国农业推广体系及其经验的研究 วิจัยระบบและประสบการณ์จากการขยายอุตสาหกรรมเกษตรของไทย 《农牧情报研究》1991年 第4期 李桂兰 หรือ 泰国粮仓害虫的研究概况 การวิจัยเชิงสำรวจศัตรูพืชในยุ้งข้าวไทย 《国外科技》1992年 第5期 张志庆 หรือ 泰国农业生物技术发展现状 สภาพการพัฒนาเทคโนโลยีเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทย 《全球科技经济瞭望》1994年 第5期 方始 หรือ 20世纪90年代泰国流行白喉 การแพร่ระบาดของโรคคอตีบในยุค 90 《生物制品快讯》2002年 第11期 冯洁 หรือ 泰国天然药物研究概况 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับงานวิจัยยาสมุนไพรไทย 《中国中医药信息杂志》2002年 第5期 周素娟 หรือ 养殖新品种——泰国虎纹蛙 เพาะพันธุ์ใหม่—กบลายเสือ 《农家致富》2003年 第7期 赵明 หรือ 泰国笋壳鱼实用养殖技术 เทคนิคการเพาะเลี้ยงปลาเก๋าในประเทศไทย 《海洋

与渔业》2010年第9期 潘淦 许爱娣 หรือ  
泰国国土资源管理及矿业政策概况 การ  
จัดการทรัพยากรที่ดินตลอดจนภาพรวมของ  
นโยบายการทำเหมืองแร่ของไทย 《中国金属  
通报》2010年第35期 姜雅 袁志洁 曹  
瑞欣 เป็นต้น

นับแต่ปี 2000 เป็นต้นมา มีการนำ  
เสนอบทความทางด้านวิทยาศาสตร์มากยิ่งขึ้น  
โดยเป็นลักษณะร่วมมือกันนำเสนอความ  
ระหว่างนักวิชาการจีนและไทยจะปรากฏชื่อร่วม  
กัน อีกลักษณะที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน  
คือบทความนำเสนอเป็นภาษาอังกฤษ โดยมีนัก  
วิชาการหรือนักวิจัยไทยเผยแพร่บทความภาษา  
อังกฤษที่วารสารวิชาการจีนเพิ่มขึ้น เนื่องจาก  
ในงานวิจัยชิ้นนี้จะนำเสนอเฉพาะข้อมูลที่เป็น  
ภาษาจีนจะไม่นำเสนอรายชื่อข้อมูลส่วนที่เป็น  
ภาษาอังกฤษ

หมวดภาษาและวรรณคดี หากพิจารณา  
จำนวนบทความที่เกี่ยวกับไทยศึกษาในหมวด  
ภาษาและวรรณคดีในช่วงทศวรรษที่ 80-90  
นั้นจะพบว่า มีจำนวนน้อยมาก และมีหลายปีที่ไม่  
ปรากฏบทความเกี่ยวกับภาษาและวรรณคดี  
เลย โดยผู้นำเสนอบทความเกี่ยวกับไทยจำนวน  
หนึ่งคือนักวิชาการชาวจีน หรือนักศึกษาชาวจีน  
ที่เรียนวิชาเอกภาษาไทย นำเสนอองค์ความรู้  
ไทยศึกษาโดยศึกษาข้อมูลภาษาไทยและเป็น  
กำลังสำคัญของไทยศึกษาในจีนในยุคแรก

นับตั้งแต่ปี 2000 เป็นต้นมา การเผยแพร่  
ในรูปแบบของบทความมีมากขึ้น ซึ่งเป็นช่วง  
ระยะเวลาที่มีอาจารย์มหาวิทยาลัยของไทยได้

เดินทางไปศึกษาต่อด้านภาษาและวรรณคดีจีน  
ที่จีนเพิ่มมากขึ้น จึงเป็นผลให้มีการตีพิมพ์  
เผยแพร่บทความวิชาการเกี่ยวกับภาษาไทย  
หรือวรรณคดีไทย บทความจำนวนหนึ่งเป็นการ  
บอกเล่าสถานภาพการศึกษาภาษาหรือ  
วรรณคดีจีนในไทย ซึ่งเป็นผลมาจากการ  
ศึกษาวิจัยในหัวข้อเชิงเปรียบเทียบระหว่าง  
ไทยจีน ในระยะเริ่มต้นผู้เขียนบทความจะเป็น  
ชาวไทย จนกระทั่งนโยบายส่งเสริมภาษา  
จีนของจีนได้ดำเนินการมาถึงจุดที่มีการแลกเปลี่ยน  
บุคลากรในการเผยแพร่ภาษาจีนทั้ง  
นำเข้าผู้เรียน และส่งออกผู้สอนจึงทำให้หัวข้อ  
วิทยานิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับภาษาและวรรณคดี  
ไทยได้รับการส่งเสริมมากขึ้น นักศึกษาชาวจีน  
ที่ศึกษาในระดับมหาบัณฑิตหลายคนเลือก  
ที่จะศึกษาวิจัยหัวข้อที่เกี่ยวกับการสอนภาษา  
จีนให้กับชาวไทย หลายสถาบันการศึกษาที่มี  
นักศึกษาไทยศึกษาภาษาจีนจำนวนมากได้  
เริ่มหันมาให้ความสนใจในการศึกษาเปรียบเทียบ  
ระหว่างสองภาษาเพื่อเป็นข้อมูลในการ  
พัฒนาการสอนให้เหมาะกับผู้เรียนชาวไทย ข้อ  
กำหนดหนึ่งของการจบการศึกษาคือนักศึกษา  
จะต้องตีพิมพ์เผยแพร่บทความที่เกี่ยวข้องกับ  
งานวิจัยของตนเอง เช่น บทความ 泰国家庭和社会的缩影：读<碧城风云录> ภาพจำลองสังคมและครอบครัวคนจีนใน  
ไทย: อ่าน “ปีเฉิงเฟิงยวี่นลู่” 《东南亚研究》  
2000年第2期 华鸣 หรือ 办好泰语广播  
的几点思考 ข้อพิจารณาบางประการของ  
การทำรายการออกอากาศภาคภาษาไทยให้ดี

《国际广播》2000年 第6期 陆永红หรือ  
 泰国现代小说发展述评 บทวิจารณ์  
 พัฒนาการนวนิยายร่วมสมัยของไทย《外国文学  
 研究》2001年 第1期李欧, 黄丽莎 หรือ  
 《三国演义》在泰国 สามก๊ก ในไทย《明清  
 小说研究》2002年 第4期 吴琼 เป็นต้น

จากข้อมูลการสืบค้นวิทยานิพนธ์ระดับ  
 มหาบัณฑิตด้านไทยศึกษาในประเทศไทย ผ่าน  
 ฐานข้อมูล CNKI พบว่า วิทยานิพนธ์ระดับ  
 มหาบัณฑิตด้านไทยศึกษารวมทั้งสิ้น 421  
 รายการมีเนื้อหาสาระของวิทยานิพนธ์ที่  
 เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาจีนใน  
 ฐานะภาษาต่างประเทศจำนวน 217 รายการ  
 คิดเป็นร้อยละ 51.54 ของจำนวนวิทยานิพนธ์  
 ทั้งหมด และเกี่ยวกับภาษาและวรรณคดีจำนวน  
 43 รายการคิดเป็นร้อยละ 10.21 ของจำนวน  
 วิทยานิพนธ์ทั้งหมด<sup>๑</sup> ข้อมูลนี้อาจทำให้คาด  
 การณ์ได้ว่าเมื่อจำนวนนักศึกษาไทยในประเทศ  
 จีนศึกษาระดับมหาบัณฑิต หรือระดับดุษฎี  
 บัณฑิตเพิ่มมากขึ้นเท่าไร โอกาสที่บทความการ  
 วิจัยที่เกี่ยวกับภาษาและวรรณคดีจะมีจำนวน  
 เพิ่มมากขึ้นได้เช่นเดียวกัน แต่จากจำนวน  
 บทความที่สะท้อนในหมวดภาษาและวรรณคดี  
 นั้น พบว่าหลังปี 2010 มีจำนวนลดลงและไม่สูง  
 ตามจำนวนนักเรียนไทยที่เข้าไปศึกษาระดับ  
 บัณฑิตศึกษาที่ประเทศจีน ซึ่งอาจเป็นผลจาก  
 ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งในจีนได้ลด  
 หรือผ่อนปรนข้อกำหนดที่นักศึกษาต่างชาติ

ต้องตีพิมพ์บทความวิชาการทุกคนเช่นเดียวกับ  
 นักศึกษาจีนตามข้อกำหนดหลักสูตรที่เคยเป็น  
 มา ส่งผลให้ไม่ได้มีจำนวนงานวิชาการในด้าน  
 นี้สูงขึ้นตามที่ควรจะเป็น

## ปัจจัยและนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อ การศึกษาศาสตร์ความรู้ไทยศึกษาในจีน

ปัจจัยที่กระตุ้นและส่งเสริมให้องค์ความรู้  
 ไทยศึกษาในจีนนั้นขยายตัวขึ้น มีทั้งปัจจัย  
 ภายในประเทศ และปัจจัยภายนอกประเทศ  
 ซึ่งได้รับผลกระทบจากปัจจัยของเหตุการณ์  
 การปกครอง และนโยบายด้านต่างๆ ของ  
 ประเทศจีนของแต่ละช่วงเวลานั้น ซึ่งแบ่งได้  
 4 ปัจจัยดังนี้ ปัจจัยจากนโยบายระหว่างประเทศ  
 ปัจจัยการลงทุนในภาคเศรษฐกิจ ปัจจัยการ  
 เปลี่ยนแปลงทางสังคม และปัจจัยความร่วมมือ  
 ด้านการศึกษาของประเทศจีนกับไทย กอปรกับ  
 นโยบายที่จีนเลือกใช้ในศตวรรษที่ 21 เป็นแรง  
 กำลังสำคัญในการผลักดันการศึกษาศาสตร์  
 ความรู้ไทย ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

### 1. นโยบายต่างประเทศของสาธารณรัฐ ประชาชนจีน

จากเหตุปัจจัยข้างต้นซึ่งสอดคล้องกับ  
 นโยบายต่างประเทศของสาธารณรัฐประชาชน  
 จีนที่มีต่อประเทศไทยในขณะนั้น หลังจากการ  
 สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันเมื่อ  
 ปี 1975 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของทั้ง  
 สองประเทศในระยะเริ่มแรกเป็นความสัมพันธ์

<sup>๑</sup> สุรสิทธิ์ อมรรณชิตศักดิ์, การสำรวจองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในฐานข้อมูล CNKI ของจีน: กรณีศึกษาวิทยานิพนธ์  
 ระดับมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555, หน้า 33.



ในลักษณะที่ทำความรู้จักกันในด้านต่าง ๆ ความสัมพันธ์ส่วนใหญ่จะเป็นการติดต่อทางด้านเศรษฐกิจการค้า วัฒนธรรมและการกีฬา ซึ่งสาเหตุที่ความสัมพันธ์ช่วงแรกมิได้มีความสัมพันธ์พิเศษทางด้านการเมือง เป็นเพราะช่วงเวลาดังกล่าว ประเทศจีนเองให้ความสนใจต่อกิจการภายในประเทศ มีการเปลี่ยนแปลงกลุ่มผู้นำ และเมื่อการเมืองในประเทศมั่นคง การก้าวขึ้นสู่อำนาจบริหารของเติ้งเสี่ยวผิง ซึ่งเน้นการพัฒนาและเปิดประตูประเทศสู่โลกภายนอก และได้เริ่มนโยบาย 4 สมัยอย่างเป็นทางการ ซึ่งได้ตั้งเป้าหมายว่าจะพัฒนาประเทศให้ทันสมัยก่อนปี 2000 ในด้านการเกษตร อุตสาหกรรมการทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งทำให้นโยบายต่างประเทศของจีนในช่วงระยะเวลานั้นมีเป้าหมายอยู่ที่ความมั่นคงของประเทศ ดังนั้นนโยบายของประเทศไทยที่มีต่อไทยจึงพยายามรักษาระดับความสัมพันธ์และกระชับความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ผู้นำทั้งสองประเทศได้ลงนามในความตกลงร่วมกัน 2 ฉบับ ได้แก่ 1. ความตกลงทางการค้า โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาและขยายความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศทั้งสองบนรากฐานแห่งความสามัคคีและผลประโยชน์ร่วมกัน และ 2. ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และวิชาการ โดยวัตถุประสงค์ที่จะเพิ่มพูนมิตรภาพ

ระหว่างประชาชนทั้งสองประเทศและเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และวิชาการระหว่างทั้งสองประเทศให้แน่นแฟ้นขึ้น<sup>10</sup>

2. นโยบายเศรษฐกิจและการลงทุนของสาธารณรัฐประชาชนจีน

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างจีนกับไทยเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งในการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือทางการค้าและวิจัย การที่มีบทความจำนวนมากเกี่ยวกับยางพารา และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องซึ่งสัมพันธ์กับข้อมูลทางการค้าที่สินค้าส่งออกของไทยยังจีน 10 อันดับแรก ซึ่งมีสินค้าการเกษตรและเกษตรแปรรูปอยู่ 3 รายการ คือยางพารา (อันดับ 2) มันสำปะหลัง (อันดับ 5) และผลิตภัณฑ์จากไม้ (อันดับ 9)<sup>11</sup>

ในจำนวนบทความทั้งหมดมีบทความที่นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการลงทุนของบริษัทลงทุนของไทย หรือกลยุทธ์การบริหารของนักธุรกิจไทยจำนวนหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์การลงทุนระหว่างไทยกับจีน ในระยะแรกหลังจากสถาปนาความสัมพันธ์ไทย-จีน การลงทุนของไทยในจีนและการลงทุนของจีนในไทยมีปริมาณค่อนข้างน้อยและเริ่มต้นอย่างช้าๆ เพราะทั้งสองฝ่ายยังไม่คุ้นเคยกับกฎระเบียบและวิธีการลงทุนในประเทศของแต่ละฝ่าย

<sup>10</sup>วศิน เรื่องประทีปแสง, นโยบายต่างประเทศของสาธารณรัฐประชาชนจีนต่อประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2521-2531: เน้นวิเคราะห์มิติทางการเมือง. สารนิพนธ์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, หน้า 27.

<sup>11</sup>จุลชีพ ชินวรรณ, 35 ปีความสัมพันธ์ทางการทูตไทย-จีน พ.ศ. 2518-2553, กรุงเทพฯ: โอเพ่นบุ๊คส์, หน้า 128.

การขยายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ไทย-จีน ในโครงการการพัฒนาภาคตะวันตกของจีนและความร่วมมือลุ่มน้ำโขง Greater Mekong Subregion (GMS) ซึ่งส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐและสถาบันการศึกษาของไทยและจีนได้หันมาให้ความสำคัญในการทำวิจัยด้านต่างๆ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาตามแผนพัฒนาของโครงการตามสาขาความร่วมมือของ GMS มี 9 สาขา ได้แก่ คมนาคมขนส่ง โทรคมนาคม พลังงาน การค้า การลงทุน เกษตร สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์<sup>12</sup>

3. นโยบายเปิดประเทศของสาธารณรัฐประชาชนจีน

เมื่อจีนสามารถเข้าเป็นสมาชิก WTO ได้สำเร็จในปี 2001<sup>13</sup> ความมั่นคงของจีนได้รับการส่งเสริมให้เข้มแข็งยิ่งขึ้นโดยใช้การทูตและต่อมารัฐบาลภายใต้การนำของหูจิ่นเทาได้ใช้การทูตนำทหารเพื่อสร้างความมั่นคงให้จีนมากกว่ายุคใดๆ<sup>14</sup> การเดินทางเปิดประเทศอย่างเต็มกำลัง โดยใช้นโยบายทางการเมืองที่เรียกว่า “soft power” เป็นเครื่องมือหลักในการนำพาและเชิญชวนให้ต่างประเทศได้ทำความรู้จักจีนมากยิ่งขึ้น และจากปัจจัยนี้เอง

ทำให้เกิดการกระตุ้นให้องค์ความรู้ทางด้านไทยศึกษาในจีนขยายตัวสูงขึ้น

ประเทศจีนได้มีการก่อตั้งสถาบันไทยศึกษา (泰国研究所) หรือศูนย์ไทยศึกษา (泰国研究中心) มาเป็นระยะเวลายาวนานที่โดดเด่นก็คือ สถาบันไทยศึกษา มหาวิทยาลัยปักกิ่ง และ ศูนย์ไทยศึกษา มหาวิทยาลัยยูหนาน ซึ่งผลิตผลงานวิชาการด้านไทยศึกษาและบุคลากรผู้เชี่ยวชาญภาษาไทยอย่างต่อเนื่อง และในปี 2013 มีจำนวนทั้งสิ้น 7 แห่ง ซึ่งกระจายไปในทุกภูมิภาคของประเทศจีน โดยเป้าประสงค์ของการก่อตั้งศูนย์นอกเหนือจากการตอบสนองวงการศึกษาแล้ว ยังเป็นการเตรียมความพร้อมและรองรับความร่วมมือระหว่างประเทศจีนกับภูมิภาคอาเซียนที่ขยายตัวอย่างมากในช่วงหลายปีมานี้ ศูนย์ไทยศึกษามณฑลเสฉวน เป็นศูนย์ล่าสุดที่ก่อตั้งเมื่อปี 2013 โดยสังกัดกองการศึกษา มณฑลเสฉวน ซึ่งมีเป้าประสงค์เพื่อศึกษาวิจัยในสามด้าน คือ การเมือง การต่างประเทศของไทย การผสมผสานวัฒนธรรมไทยจีน และการท่องเที่ยว<sup>15</sup> สำหรับศูนย์ไทยศึกษาที่ค่อนข้างโดดเด่นในช่วงหลังคือ สถาบันไทยศึกษา มหาวิทยาลัยกวางซี ที่ก่อตั้งเมื่อปี 2012 นอกจากมีบทความวิชาการ

<sup>12</sup> ข้อมูลจากเว็บไซต์กระทรวงการต่างประเทศ <http://www.mfa.go.th/main/th/> เข้าถึงเมื่อวันที่ 13 เมษายน 2557.

<sup>13</sup> ไสว วิตวานันท์ และวรรณรัตน์ ทำห้อง เรียบเรียง, ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง: ยุทธศาสตร์การพัฒนาและนโยบายต่างประเทศกำลังเปลี่ยนไป, ข้อมูลจาก <http://www.csc.ias.chula.ac.th/ncscsth/modules.php?name=News&file=article&sid=85> เข้าถึงเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2557.

<sup>14</sup> เขียน ธีระวิทย์, จีนใหม่ในศตวรรษที่ 21, กรุงเทพฯ: มติชน, หน้า 221.

<sup>15</sup> [http://www.asean-china-center.org/2013-06/27/c\\_132491968.htm](http://www.asean-china-center.org/2013-06/27/c_132491968.htm) เข้าถึงเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2557.

แล้ว ยังผลิตงานวิจัย และผลงานวิชาการที่เกี่ยวกับไทยในด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจท่องเที่ยว วัฒนธรรมและการศึกษาเป็นต้นออกมาอย่างต่อเนื่องอีกด้วย

จากนโยบายเปิดประเทศดึงดูดทั้งนักลงทุน และผู้แสวงหาความรู้ด้านภาษา วัฒนธรรมจีนเข้าสู่แผ่นดินใหญ่ ทั้งการเปิดเขตเศรษฐกิจพิเศษ รวมทั้งการให้ทุนการศึกษาให้แก่นักศึกษาชาวต่างชาติเข้าไปศึกษาในทุกระดับชั้น ตั้งแต่เรียนภาษาระยะสั้น ปริญญาตรี ปริญญาโทจนถึงระดับปริญญาเอก ซึ่งมีนักศึกษาชาวไทยได้รับโอกาสนั้นอย่างต่อเนื่องในระยะแรกนั้นเป็นบุคลากรด้านการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยที่ได้ไปศึกษาเล่าเรียนด้านภาษาและวัฒนธรรมจีน จบ

การศึกษากลับมาก็เป็นกำลังสำคัญในการทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตเอกภาษาจีน เพื่อตอบสนองต่อแวดวงวิชาการและธุรกิจของไทย และเมื่อการศึกษาที่จีนได้รับการยอมรับจากคนไทยมากยิ่งขึ้น กอปรกับนโยบายการส่งเสริมภาษาจีนของไทยที่ผลักดัน “แผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 2005-2010 (ปี พ.ศ. 2549-2553)”<sup>16</sup> ทำให้ตั้งแต่ปี 2005 เป็นต้นมา มีผู้เดินทางไปศึกษาที่จีนเป็นจำนวนมากยิ่งขึ้น และในสาขาวิชาที่หลากหลายไม่เฉพาะด้านภาษา ซึ่งเป็นผลจากการส่งเสริมให้มององค์ความรู้ไทยศึกษาในจีนเพิ่มมากขึ้น

ชื่อเรียกสถาบัน	หน่วยงานที่ตั้ง
1. สถาบันไทยศึกษา 泰国研究所	มหาวิทยาลัยปักกิ่ง 北京大学
2. ศูนย์ไทยศึกษา 泰国研究中心	มหาวิทยาลัยยูนนาน 云南大学
3. ศูนย์ไทยศึกษา 泰国研究中心	มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกวางตง 广东外语外贸大学
4. สถาบันไทยศึกษา 泰国研究所	มหาวิทยาลัยหัวเจียว 华侨大学
5. สถาบันไทยศึกษา 泰国所	มหาวิทยาลัยกวางสี 广西大学
6. ศูนย์ไทยศึกษา 泰国研究中心	มหาวิทยาลัยฉางโจว 常州大学
7. ศูนย์ไทยศึกษา 泰国研究中心	กองการศึกษาผณฑลเสฉวน 四川省教育厅

ตารางที่ 3 รายชื่อสถาบันและศูนย์ไทยศึกษาในจีน

<sup>16</sup>โดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้รับความร่วมมือและข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์จากผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน สร้างความเข้าใจ และพิจารณาแนวทาง เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนยังประสบปัญหาและขาดความพร้อมหลายด้าน เช่น หลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนที่ได้มาตรฐาน ครูสอนภาษาจีน ด้วยมาตรการส่งเสริมที่เป็นเอกภาพ

## ข้อสังเกตจากการสำรวจข้อมูลองค์ความรู้ไทยศึกษาในจีน

1. องค์ความรู้และรูปแบบการนำเสนอ จากข้อมูลที่ได้สำรวจ พบว่าการนำเสนอองค์ความรู้ทั้งในรูปแบบของบทความปกิณฑการศดคีทองเทียว ชาวสาร บทความวิชาการ และบทความวิจัย ซึ่งผ่านนิตยสาร วารสาร และวารสารวิชาการเป็นช่องทางสำคัญ โดยในระยะแรกของการฟื้นฟูความสัมพันธ์และก้าวสู่ยุคโลกาภิวัตน์นั้น การนำเสนอจะปรากฏบทความในนิตยสาร และวารสารเฉพาะสาขาเป็นส่วนใหญ่ มีบทความจำนวนมากให้ความสนใจในอุตสาหกรรมการเกษตร และอุตสาหกรรมรถยนต์ บทความปกิณฑการศดคีทองเทียว หรือได้เดินทางมาศึกษาดูงานที่ประเทศไทย ก็จะเขียนบทความเพื่อบอกเล่าความประทับใจ รวมถึงการให้ข้อมูลเรื่องประเทศไทยกับผู้อ่านด้วย

ส่วนช่วงระยะเฟื่องฟูและเปิดประเทศนั้น มีการนำเสนองค์ความรู้ที่หลากหลาย นอกจากด้านเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ได้รับการเผยแพร่อย่างมากในยุคก่อนหน้านี้ ด้านสังคม ภาษาและวัฒนธรรมก็เพิ่มมากขึ้น ทั้งในรูปแบบของบทความวิชาการซึ่งผู้เขียนเป็นผู้ที่กำลังศึกษาต่อในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก บทความวิจัย และบทความปกิณฑการศดคีทองเทียวจำนวนมาก

2. สัญชาติของผู้เขียนหรือผู้นำเสนอ บทความ

ในจำนวนบทความที่รวบรวมนั้น มี

บทความจำนวนหนึ่งไม่ระบุชื่อผู้เขียนระบุตัวอักษรจีน “无” ซึ่งสามารถสันนิษฐานเบื้องต้นได้ว่าบทความนั้นอาจจะเป็นการนำบทความจากแหล่งข้อมูลอื่นมา แล้วนำมาตีพิมพ์ซ้ำโดยไม่ทราบแหล่งที่มา ในส่วนของบทความที่ระบุชื่อผู้เขียนนั้น ปรากฏข้อมูลรายชื่อผู้เขียนหรือผู้นำเสนอบทความซึ่งสามารถแบ่งได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

2.1 สัญชาติของผู้เขียน จากการสำรวจข้อมูลหลังจากที่จีนดำเนินนโยบายเปิดประเทศแล้ว ผู้นำเสนอข้อมูลองค์ความรู้ไทยศึกษาในจีนเริ่มเป็น ผู้เขียนสัญชาติไทยมากยิ่งขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ระหว่างการศึกษาอยู่ที่ประเทศจีน รวมถึงมีบทความวิชาการจำนวนหนึ่งที่ผู้เขียนเป็นชาวต่างชาติที่มีเชื้อชาวไทยเป็นผู้เขียน หากแต่ได้รับการแปลเป็นภาษาจีนและตีพิมพ์เผยแพร่ที่ประเทศจีน

2.2 การระบุชื่อด้วยภาษาจีน และภาษาอังกฤษ ในส่วนของผู้เขียนที่ไม่ได้มีสัญชาติจีนจากข้อมูล

จะมีการระบุชื่อ 4 รูปแบบด้วยกัน คือ รูปแบบที่ 1 ระบุชื่อภาษาจีน โดยไม่กำกับสัญชาติ รูปแบบที่ 2 ระบุชื่อเป็นภาษาจีนแล้วกำกับสัญชาติ หรือชื่อภาษาอังกฤษในวงเล็บ รูปแบบที่ 3 ระบุชื่อเป็นภาษาอังกฤษ และรูปแบบที่ 4 ระบุชื่อด้วยการถอดเสียงภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษเป็นภาษาจีน

ในงานวิจัยเรื่อง การสำรวจองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในฐานข้อมูล CNKI ของจีน: กรณีศึกษาวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตและ

ดุชฎีบัณฑิต ของสุรสิทธิ์ อมรวณิชศักดิ์ ก็ได้พูดถึงกรณีปัญหาสัญชาติของผู้เขียนวิทยานิพนธ์ด้านไทยศึกษาในจีนที่พบในฐานข้อมูลเช่นเดียวกัน<sup>17</sup> การระบุชื่อผู้เขียนในบทความก็มีลักษณะคล้ายกัน และการระบุชื่อนับตั้งแต่ปี 2010 เป็นต้นมา ผู้เขียนที่สัญชาติไทยก็มีการระบุเป็นภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

### 3. งานวิจัยนำเสนอผ่านบทความวิจัย

จากความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีน ด้านสังคมวัฒนธรรมและกีฬา ความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และความสัมพันธ์ด้านการศึกษาภาษาไทยและภาษาจีน ทำให้หน่วยงานภาครัฐ และสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้อง ทั้งในไทยและจีนได้ให้ความสำคัญในการศึกษาวิจัยเพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาความร่วมมือต่อไป พบว่าหน่วยงานหรือมหาวิทยาลัยจีนที่ให้ทุนสนับสนุนงานวิจัยเหล่านี้ ส่วนหนึ่งเป็นสถาบันการศึกษาที่ทำ MOU ร่วมมือทางการศึกษากับสถาบันการศึกษาไทย และมีศูนย์ไทยศึกษาสังกัดอยู่

## ทิศทางการศึกษาขององค์ความรู้ไทยศึกษาในจีน

จากข้อมูลที่สามารถมองเห็นพัฒนาการขององค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในจีนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และมากกว่ากระโดด

อย่างสูงสุดเหมือนนโยบายเปิดประเทศของจีนดำเนินมาได้ระยะหนึ่ง ทิศทางขององค์ความรู้ไทยศึกษาในจีนไปในทิศทางที่ค่อนข้างดีคงต้องยกความดีนี้ให้กับ ความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษาของจีน การจัดการศึกษาของจีนไม่เพียงแต่เป็นรากฐานของการพัฒนาเท่านั้น หากเป็นเรื่องสำคัญในการกำหนดทิศทางในอนาคตของจีนด้วย เส้นทางการศึกษาของจีนนับแต่สถาปนาจีนใหม่นั้น ใช้แนวคิดทฤษฎีชั้นนำของพรรคคอมมิวนิสต์จีน เพื่อกำหนดแนวนโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษาของประเทศเป็นสำคัญ ในช่วงทศวรรษ 1990 และทศวรรษ 2000 รัฐบาลจีนมีกรอบนโยบายและเป้าหมายการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ ซึ่งกรอบการพัฒนาที่ส่งผลให้โครงสร้างการบริหารจัดการอุดมศึกษาของจีนเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน

องค์ความรู้ไทยศึกษาที่ปรากฏบนฐานข้อมูลก็ได้สะท้อนผลสำเร็จของนโยบายนี้ได้อย่างชัดเจน จากข้อมูลที่ปรากฏบทความหลังจากปี 1990 ได้ก้าวสู่ระดับสากล และสะท้อนถึงความร่วมมือระหว่างวงวิชาการจีนกับต่างประเทศที่มีจำนวนมากขึ้นในทุกปี ข้อสมมติฐานของผู้วิจัยในเบื้องต้นไม่ได้ประเมินว่าจะพบบทความเกี่ยวกับไทยนำเสนอโดยนักวิชาการต่างประเทศ นอกจากสัญชาติไทย

<sup>17</sup>สุรสิทธิ์ อมรวณิชศักดิ์, การสำรวจองค์ความรู้ด้านไทยศึกษาในฐานข้อมูล CNKI ของจีน: กรณีศึกษาวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตและดุชฎีบัณฑิต, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555, หน้า 63.

หรือนำเสนอเป็นภาษาอังกฤษ นอกจากภาษาจีน การปรากฏของบทความวิชาการหรือบทความวิจัยจำนวนมากที่เป็นภาษาอังกฤษซึ่งอาจสะท้อนถึงการยอมรับมาตรฐานและคุณภาพของวารสารวิชาการ และศักยภาพในการนำเสนอหรือรับข้อมูลของประเทศจีนซึ่งไม่ได้จำกัดแค่ผู้รู้ภาษาจีนเพียงอย่างเดียวรวมทั้งการพัฒนาทางการจัดการศึกษาของจีนและโอกาสทางความร่วมมือทางวิชาการของจีนกับหน่วยงานภาครัฐ และสถาบันการศึกษาของไทย มีลักษณะขยายกว้างขึ้นไม่ได้ถูกจำกัดอยู่แค่ด้านภาษาและวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ยังได้ขยายความร่วมมือทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมถึงด้านการแพทย์มากขึ้น

### บทสรุป

เมื่อจีนก้าวสู่ยุคเฟื่องฟูเป็นมหาอำนาจของโลกส่งผลให้จีนต้องปรับบทบาทและเร่งการเรียนรู้ประเทศต่างๆ เพื่อให้ทันต่อความเชื่อมโยงของข้อมูลที่หลั่งไหลเป็นสายน้ำมหาสมุทร จากการศึกษาเรียนรู้เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาภาคการค้าการลงทุนภายในประเทศ ปรับทิศทางการศึกษาเพื่อเข้าสู่ยุคเฟื่องฟูมีบทบาทในเวทีโลก องค์กรความรู้ต่างๆ ในช่วงนี้ได้รับผลจากการขยายความร่วมมือของจีนกับภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลก และการเดินทางนโยบาย soft power ซึ่งเป็นผลให้ทั้งนักวิชาการจีนและไทยต่างมีโอกาสในการนำเสนอข้อมูลงานวิจัย และกระตุ้นให้เกิดการศึกษาเรื่องราวในทุกแง่มุม

นำมาเสนอทั้งรูปแบบบทความ ปกิณกะ สารคดี วิชาการและบทความวิจัยที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เนื้อหาองค์ความรู้ไทยศึกษาที่นำเสนอในช่วงนี้ นอกจากด้านเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งมีจำนวนมากอยู่แล้วนั้น ยังได้เพิ่มเนื้อหาในด้านสังคม ภาษาและวัฒนธรรมอีกเป็นจำนวนมาก การขยายตัวของเนื้อหาที่ครอบคลุมในทุกด้านดังจะเห็นได้จากข้อมูลของบทความที่ปรากฏในฐานข้อมูลเว็บบอร์ด

### References

- Bai, C. (2004). *Thai Studies in China*. Bangkok: Research, TRF; Thailand Research Fund. (in Thai)
- Chatthip, N. (1998). *The State of Thai studies: A Critical Survey*. Chiangmai: Silkworm Books, TRF; Thailand Research Fund. (in Thai)
- Chulacheeb, C. (2010). *35 years of Thai–China Relations (1975–2005)*. Bangkok: Openbook. (in Thai)
- Guo'an, H. (1996). Mingdai Zhongguo yu Taiguode youhao guanxi. *All-round Southeast Asia*, (3), 37–40. (in Chinese)
- Khien, T., Sunisa, S. (1997). *China database Record in Thailand (2950–1996)*. Bangkok: TRF; Thailand Research Fund) & Institute of Asian Studies, Chulalongkorn University. (in Thai)

- Khien, T. (2006). *China in the 21<sup>st</sup> Century*. Bangkok: Matichon. (in Thai)
- Naruemit, S. (2000). *Thai Studies Research: Thai studies-Chinese studies*. Bangkok: Odeon Store. (in Thai)
- Rana, M. & Kittiphong, S.(plae) (2011). *Modern China: a very short introduction*. Bangkok: Openworld, 2011. (in Thai)
- Report of MOUs Thai higher education institutions signed with Foreign Institutions. (2014). Retrieved April 13, 2014 from <https://drive.google.com/file/d/0B0tJlz-N98SrcXpP-Z1lmWVRSaGc/view>. (in Thai)
- Report of China Internet Network Information Center (CNNIC). (2013). Retrieved June 1, 2014 from <http://www.cnnic.net.cn/hlwfzyj/hlwzxbg/ssbg/201308/P020130828331153376173.pdf>. (in Chinese)
- Siripetch, T. (2004). *A Survey on Thailand-China's politics and economy relationship database* (Research, TRF; Thailand Research Fund). (in Thai)
- Surasit, A. (2012). *A survey on Thai studies knowledge in CNKI database: a case study of Chinese master's degree and PhD thesis* (Research, Thammasat University 2012).
- Wasin, S. (1991). *Foreign policy of the People's Republic of China to Thailand during 1978-1988: Analysis on politics* (Master's thesis, Thammasat University, 1991). (in Thai)
- Wanrak, M. (1992). *Four policy in modern China: Lessons and trends*. (Research, Institute of East Asian Studies, Thammasat University 1991). (in Thai)
- Xiaorui, P-Zengyou, F. (2000). *Xiandaihua jincheng zhong de Zhong-Tai guanxi*. Beijing, World Knowledge Publishing House. (in Chinese)
- Yong, M. (1994). *Bashi niandai yilai de Taiguoshi yanjiu*. World History,(2),86-94. (in Chinese)